

які звикли до високого рівня обслуговування в комфортабельних готелях [3, с 24].

Важливим чинником впливу на якість обслуговування є досвідченість, професіоналізм та особисті якості працівників готельних підприємств. Більшість з тих людей, які працюють у сфері обслуговування туристів, не мають спеціальної освіти, не володіють іноземними мовами.

Ще однією проблемою є ціна на готельні послуги в місті Києві, що займає близько 45 відсотків в обсязі прибутку від готельного сервісу в Україні. Ціна готельних послуг залежить від класу обслуговування, розряду готелю, категорії номеру, терміну перебування, місця розташування готелю (в центрі міста або на околиці).

Висновки. Отже, враховуючи економічну ситуацію в Україні, необхідно розробити нові підходи щодо розвитку туризму, будівництва і реконструкції готельного господарства. Для цього слід залучати кошти самих туристичних структур, банківські кредити, іноземні інвестиції. Без залучення закордонних інвестицій і кредитів неможлива реконструкція та будівництво нових готелів. З іншого боку необхідно забезпечити готельне підприємство новими кадрами з високим рівнем кваліфікації, персонал готелю повинен проводитись регулярно підвищення кваліфікації робітників, також повинен бути стаж роботи в туризму або суміжних з ним галузях діяльності.

- 1.Бюлетень « Київ древня та сучасна столиця України» Статистичні дані галузі туризму та готельного господарства станом на 28.03.2007 р. Управління комунального та готельного господарства та туризму
- 2.Журнал “Міжнародний туризм”/ Микола Грицик - №2, 2007 р., ст. 64-66.
- 3.Матеріали колегії Київської міськдержадміністрації та Держтурадміністрації України» Про стан та перспективи розвитку туристичної індустрії м. Києва» Київ 28.03.2007
- 4.Матеріали першого практичного семінару керівного персоналу туристичних організацій м Києва «Захист законних прав та інтересів туристів і суб’єктів туристичної діяльності»(окремі аспекти) Київ, 25 червня 2006, 64 ст.
- 5.Мініч І.М. Уніфіковані технології готельних послуг г київ Вища школа, 2001 320 с.
- 6.Любіцева О.О. Туристичний ринок України: сучасний стан, тенденції, перспективи.Київський національний університет імені Тараса Шевченка
- 7.Розвиток туризму в Україні (питання, теорії, методологічні практики) Київ 1999, 230
- 8.Трансформаційні процеси розвитку туризму та готельного господарства України. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ КУТЕП, 2002, 130 с
9. www.kiev.com.ua (Київської міської держадміністрації).

УДК 911.3

Залещик В.В., асп.

Київського Національного Університету імені Тараса Шевченка

УМОВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЇ НА ЛУГАНЩИНІ

Розглядаються природні, культурно-історичні та соціально-економічні умови розвитку рекреації на Луганщині.

Natural, cultural and historical, socio-economical conditions of recreation in Luhansk region are considered.

На сьогодні рекреаційно-туристична галузь – одна з найдинамічніших і високодохідних у сфері послуг – є невід’ємною складовою світового ринку і

займає друге місце в світовій економіці після комп'ютерної і електронної промисловості, випередивши такі галузі, як нафтопереробна і автомобілебудування [11, с. 332].

Аналіз останніх досліджень та публікацій показує, що туристично-рекреаційний бізнес може стати важливим у господарському комплексі багатьох обласних регіонів, зокрема на Луганщині, і тому не достатнє вивчення цього питання зумовило вибір теми статті.

Метою статті є аналіз умов розвитку рекреації на Луганщині.

Виклад основного матеріалу. Рекреація і туризм – процес відновлення фізичних, духовних і нервово-психічних сил людини та її життєвого потенціалу шляхом певних заходів на основі відповідних установ у вільний час. Туризм є одним із видів рекреації і пов'язаний з мандрівками, подорожами, міграцією для відпочинку на далекі чи близькі відстані від місця постійного проживання. Рекреація є більш широким та загальним поняттям [4, с. 16]. Рекреація й туризм відіграють значну роль в підвищенні якості життя населення, являються необхідною складовою для всебічного розвитку людини. Луганщина володіє значним рекреаційним потенціалом. Рекреаційний потенціал - сукупність природних, культурно-історичних і соціально-економічних передумов організації рекреаційної діяльності на певній території [8, с. 12]. *Природні умови* організації рекреаційної діяльності на території Луганської області представлені орографічними, кліматичними, ландшафтно-пейзажними, водними, біотичними, флористичними та фауністичними, бальнеологічними ресурсами [5, с.23].

Орографічні ресурси - сукупність різноманітних за формою, розмірами, віком і походженням нерівностей земної поверхні, що утворюються внаслідок ендегенних та екзогенних процесів [10, с. 86]. Сучасний рельєф області сформувався протягом тривалого геологічного часу. В геоморфологічному відношенні територія області відноситься до трьох районів, а саме Верхнього Задонців'я, Нижнього Задонців'я (Донецьке плато і Задонецька рівнина) і Донецького кряжу [6, с. 14].

Верхнє Задонців'я розташоване в північній частині території області й уявляє собою південні відроги Середньоруської височини. Ця територія характеризується поступовим похилом на південь до долини Сіверського Дінця, в напрямку якої течуть ріки Красна, Борова, Айдар, Деркул та Комишна.

Нижнє Задонців'я – це область поширення сильно розмитих давніх пліоценових терас та долина Сіверського Дінця. В структурі останньої виділяються заплава та три надзаплавні тераси. В заплаві поширені озера-стариці, які утворились внаслідок спрямування русла річки.

Долиною Сіверського Дінця область південних відрогів Середньоруської височини різко відмежована від Донецького кряжу, розташованого в південній частині області. Поверхня Донецького кряжу представляє собою хвилясті між долинні простори з увалистим грядово-лощинним та яружно-балковим рельєфом. Південна окраїна Донецького кряжу має похило-хвилясту поверхню з нахилом на південь.

Кліматичні ресурси - метеорологічні умови, які властиві даній місцевості, є важливими природними та рекреаційними ресурсами [7, с. 79]. Територія Луганської області належить до континентальної степової області помірних широт. Клімат характеризується жарким і сухим літом з посушливо-суховійними явищами, холодною і малосніжною зимою з частими відлигами. Характерною рисою клімату є східні і південно-східні вітри, які спостерігаються в основному в період вегетації рослин.

Ландшафтно-пейзажні ресурси - вид земної поверхні, загальний краєвид місцевості; різноманітні форми рельєфу в поєднанні з лісними масивами, морями, озерами, ріками [7, с.94]. Ландшафтно-пейзажні ресурси області представлені 7346 одиницями територій та об'єктами загальною площею 3112, 7 тис. га, що складає 4,95% площі України. Серед них 4 біосферних і 17 природних заповідники, 19 національних парків, 2734 заказники, 3104 пам'ятки природи, 48 дендрологічних парків, 535 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, 26 ботанічних садів, 12 зоологічних парків, 49 регіональних ландшафтних парків, 798 заповідних урочищ [6, с.38].

Водні ресурси – це моря, великі та малі ріки, озера, штучні водоймища [7, с.11]. Водні ресурси області представлені близько 120 річками, 60 озерами, а також водосховищами та ставками. Головною водною артерією області є Сіверський Донець, в межах області довжина якого складає 265 км. Найбільшими лівими притоками є Айдар, Красна, Євсуг, Борова, Деркул, найбільшими правими є Лугань, Луганчик, Кундрюча і Велика Кам'янка. Найбільшими озерами є Борове, Ведмеже, Чернікове, Сизе, Довге, Західне та інші. На території області наявні близько 800 штучних водоймищ з водною поверхнею більше 10 тис. га – ставки та водосховища. Найбільшими є Сватівське водосховище на річці Хорино, Ісаківське на річці Білій, Штерівське на річці Міус та інші [6, с. 16-17].

Біотичні (флористичні та фауністичні) ресурси – історично складена сукупність усіх видів рослин та тварин певної території [10, с. 500, 526].

Біотичні флористичні ресурси області відрізняються надзвичайно різноманітним видовим складом і включають 1800 видів судинних рослин, що належать до більш ніж 450 родів і більш ніж 155 родин. Серед рідкісних та зникаючих видів рослин слід виділити арум видовжений, барбарис звичайний, волошка руська, катран татарський та інші. Наявні також на Луганщині рослини, які занесені до “Червоної книги України”, а саме гісоп крейдяний, гніздівка звичайна, еремур показний, ковила українська та інші [2, с. 14-15].

Біотичні фауністичні ресурси Луганської області характеризуються значною різноманітністю, а саме 374 види хребетних тварин, які об'єднуються у 88 родин і 6 класів. Фауна ссавців нараховує близько 70 видів, птахів - 280, земноводних - 9, плазунів - 12, іхтіофауна - 48 видів.

Бальнеологічні ресурси – лікувальні мінеральні води та грязі, мінеральна гірська порода озокерит, лідером серед яких є природні мінеральні води [7, с. 17]. Мінеральні води області відрізняються значною

різноманітністю. Це такі групи вод як бромні, хлоридно-натрієві, сірководневі, радонові, води без спеціальних компонентів та властивостей. Води перших трьох груп застосовуються для водних процедур, а саме ванни, душі, інгаляції, остання група для лікувально-столових цілей та пиття.

Культурно-історичними умовами організації рекреації на Луганщині є музеї, пам'ятки та пам'ятні місця, пов'язані з історичними подіями, життям і діяльністю представників науки, техніки, культури, а також унікальні архітектурні та етнографічні об'єкти. Культурно-історична спадщина налічує 6755 пам'яток археології, історії, монументального мистецтва, архітектури, серед яких 42 національного значення [3, с. 24]. В Луганській області нараховується близько 2 тисяч пам'яток архітектури та історії. Серед найбільш відомих історичних слід зазначити унікальний комплекс споруд кінних заводів, а саме Деркульського, Стрілецького, Новоолександрівського та Лимарівського, витвір зодчих ХІХ століття, а саме Успенська церква в Новопокровському районі, Михайло-Архангельська церква в смт Михайлівка.

Наявна на Луганщині й значна кількість пам'яток громадської війни, їх більше 140 [3, с. 32]. До найбільш видатних на території Луганська відносять пам'ятник Борцям революції, комплекс “Гостра Могила”, на території області меморіал “Україна визволителям” в смт Мілове, нескорені в м. Краснодон, меморіальний комплекс “Миус-фронт” в м. Красний Луч, “Комбат” в Словоносербському районі.

На території Луганської області працюють 5 державних професійних театрів, а саме Луганський обласний академічний український музично-драматичний театр, Луганський обласний російський драматичний театр, Луганський обласний театр ляльок, Северодонецький міський театр драми, Луганський обласний кінний театр та Луганська обласна філармонія. Слід зазначити, що в області знаходиться 24 музеї, серед них найстаріший в Донбасі – Луганський краєзнавчий музей, який було засновано в 1920 році. Основний фонд музею налічує 134,5 тисячі одиниць збереження, а саме археологічні та нумізматичні колекції, значні етнографічні зібрання та багато іншого [9, с. 2] Луганщина пов'язана з життям і діяльністю багатьох відомих людей – видатних діячів культури і мистецтва, а саме Даля В.І., Грінченка Б.Д., Тітова В.А., Горбачова Б.Л, Мухіна В.І та іншими. Можливість ознайомитись з творчістю митців пропонують наступні екскурсії, а саме “Всім смертям на зло”, “Третя рота” Володимира Сосюри” та інші.

Вражає Луганщина й своїми фестивалями, а саме фестиваль національних культур “Мій дім, моя родина Луганщина і Україна”, міжнародний фестиваль мистецтв “Слобожанський спас”, обласний фестиваль національно-етнічних культур “Сузір'я злагоди” та інші [9, с. 5-9].

Однією зі складових *соціально-економічних* умов організації рекреаційної діяльності є інфраструктура, а саме наявність санаторіїв, готелів та закладів відпочинку. Динаміка останніх трьох років свідчить про збільшення кількості готелів з 56 в 2005 році до 83 у 2007 році, в яких було збільшення кількості обслугованих туристів з 75,4 тисяч осіб до 86,1 тисячі осіб; а також збільшення кількості санаторіїв та закладів відпочинку з 82 у

2005 році до 100 в 2007 році, в яких збільшилась кількість відпочиваючих з 56,6 тисяч осіб у 2005 році до 57,9 тисяч осіб у 2007 році відповідно. Отже вищевказаний рекреаційний потенціал, яким володіє Луганщина сприяє розвитку рекреаційної діяльності та туризму і цьому є підтвердження, а саме збільшення кількості туристів з 48,8 тисяч осіб у 2005 році до 69 тисячі осіб у 2007 році [1, с. 334-337].

До соціально-економічних умов слід віднести також наявність розвинутої транспортної мережі, засобів комунікації, освітнього та наукового потенціалу, проводимої туристичної політики (в 2002 році була прийнята “Програма розвитку туризму в Луганській області на 2002-2010 роки”); розвиток торгівлі, будівництва, сільського господарства, виробничої сфери. Все це є необхідними соціально-економічними умовами розвитку рекреації та туризму на Луганщині.

Висновок. На основі вищевказаного можна зробити висновок, що Луганська область володіє необхідним рекреаційним потенціалом для організації рекреаційної діяльності, а саме природним, історико-культурним та соціально-економічним, а тому зазначимо, що туристично-рекреаційний бізнес на Луганщині може стати важливим компонентом господарського комплексу та вигідним джерелом валютних надходжень.

1. Державний комітет статистики України. Головне управління статистики у Луганській області. Статистичний щорічник Луганської області за 2007 рік. – Луганськ, 2008 рік. 2. Луганська область. Атлас. ДНВП “Картографія”, К.: - 2004. – 33 с. 3. Луганщина-пісня моя. Буклет. – Луганськ, 2007 4. Масляк П.О. Рекреаційна географія: навч. посібник. / П.О. Масляк. – К.: Знання, 2008. – 343 с. 5. Мельник І.Г. Рекреаційна географія: Методичні вказівки для самостійної роботи студентів спеціальностей “Туризм” і “Готельне господарство”. – Луганськ: Альма-матер, 2007. – 72 с. 6. Природно-заповідний фонд Луганської області // О.А. Арапов (заг. ред.), Т.В. Сова, В.Б. Ференц, О.Ю. Іванченко. Довідник. – 2-е вид., доп. І перероб. – Луганськ: ВАТ «ЛОД», 2008. – 168 с. 7. Рекреационная деятельность в Украине. Оздоровление. Отдых. Туризм. Словарь-справочник. – Луганськ: “Книжный світ”, 2004. – 272 с. 8. Стафійчук В.І. Рекреологія. Навчальний посібник. – К.: - 2006. – 264 с. 9. Туристичний довідник “Моя Луганщина”. – 2006. 10. Український Радянський Енциклопедичний Словник: в 3-х т. / Редкол.: ... А.В.Кудрицький (відп. ред) та ін. – 2-е вид. - К.: Голов. Ред. УРЕ, 1987. - 736 с. 11. Цибух В.І. Фінансово-економічні важелі розвитку туризму в Україні // Україна на порозі ХХІ століття: Уроки реформ та стратегія розвитку: Матеріали наукової конференції. – К.: НТУУ КПІ. – 2001. – с. 332-334.

УДК 338.48:75.81:379.85 (477)

Бейдик О.О., Майборода Н.В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

АРХІТЕКТУРНО-ІСТОРИЧНІ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТСЬКІ РЕСУРСИ (НА ПРИКЛАДІ НЕКРОПОЛІВ УКРАЇНИ)

Висвітлена роль некрополів як важливої складової туристських ресурсів. Проведений аналіз ретроспективи, територіального поширення, функціональної структури некрополів України. Наведені картографічні моделі функціональної структури та конфесійної приналежності некрополів України.

The role of necropolises as an important component of tourist resource is observed. The analysis of retrospection, territorial dissemination, and functional structure of necropolises in Ukraine has been carried out.